

دولت اگر سهمیه‌بندی را حذف نمی‌کرد نیازی به افزایش قیمت بنزین نبود

با اقدام دولت روحانی در لایحه بودجه 97 مبنی بر افزایش 50 درصدی قیمت سوخت بسیاری از مردم نگران ایجاد موج گرانی در تمامی کالاها و خدمات هستند در حالی که به اعتقاد برخی کارشناسان اگر نظام سهمیه‌بندی بنزین حذف نمی‌شد چه بسا نیازی به تحمیل این گرانی‌های سرسام آور نبود.

با اقدام دولت روحانی در لایحه بودجه 97 مبنی بر افزایش 50 درصدی قیمت سوخت بسیاری از مردم نگران ایجاد موج گرانی در تمامی کالاها و خدمات هستند در حالی که به اعتقاد برخی کارشناسان اگر نظام سهمیه‌بندی بنزین حذف نمی‌شد چه بسا نیازی به تحمیل این گرانی‌های سرسام آور نبود. بنزین 1500 تومانی، گازوییل 400 تومانی، افزایش تعرفه‌های آب و برق و... نمونه‌های بنزین درخواست‌های دولت حسن روحانی است که در لایحه بودجه سال آینده به بهانه‌های مختلف گنجانده شده است. مثلاً دولت درباره افزایش سرسام‌آور بهای بنزین استدلال می‌کند که این کار تکلیف قانونی است که چندسالی هم عقب افتاده است اما پاسخ نمی‌دهد که چرا این تکلیف قانونی به یکباره و پس از انتخابات ریاست جمهوری رخ داد؟ چرا به صورت تدریجی و پلکانی انجام نشد تا فشار تورمی ناشی از آن بسان سیل بنیان کنی نباشد که بسیاری از توده‌های محروم و حتی متوسط جامعه را قربانی کند؟ همگان مطلعند از آنجا که سوخت یک کالای استراتژیک محسوب می‌شود نرخ آن نیز به همان نسبت تاثیر بسیاری زیادی بر روی سطوح مختلف کالایی و خدماتی دارد بنابراین نمی‌توان به موضوع گرانی قیمت سوخت نگاه تک بعدی داشت و با یک منفی و مثبت ناگهان قیمتش را 50 درصد بالا برد بلکه باید اثرات آن را تاحد ممکن شناسایی و کنترل کرد تا جامعه دچار تشویش و نگرانی بیجا نشود.

تجربه نشان داده یکی از راه‌های نسبتاً موفق کنترل و افزایش مدیریت شده قیمت سوخت نظام سهمیه‌بندی با استفاده از کارت سوخت بود. بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، سهمیه‌بندی بنزین بر بستر کارت سوخت در طول 8 سال، حدود 100 میلیارد دلار صرفه‌جویی برای کشور به همراه داشته که 75 میلیارد دلار آن ناشی از کاهش کل تقاضای سوخت (بنزین+گاز طبیعی فشرده) و 25 میلیارد دلار آن ناشی از جایگزینی بنزین با CNG است. همچنین افزایش درآمد دولت از محل اختلاف نرخ سهمیه‌بندی و آزاد از 2600 تا 4000 میلیارد تومان در سال یکی دیگر از مزایای حفظ نظام سهمیه‌بندی سوخت بود. یعنی همان خواسته دولت روحانی که بدون فشار ناگهانی بر اقشار محروم تامین می‌شد. به یاد داریم دولت نهم با سهمیه‌بندی بنزین، قیمت سوخت را مدیریت شده افزایش داد و تا حدود زیادی هم توانست تبعات گرانی آن را در سایر سطوح کنترل کند ضمن اینکه بخشی از مبلغ افزایش یافته قیمت سوخت را دوباره تحت عنوان یارانه به حساب مردم واریز کرد تا مردم بتوانند تبعات گرانی سوخت را تحمل کنند.

اما این روزها شاهدیم که دولت روحانی با حذف سهمیه‌بندی سوخت از یک سو و افزایش شوک گونه بنزین از سوی دیگر مردم را با یک نگرانی عجیبی روبرو کرده است.

مردم از خود می‌پرسند با افزایش 50 درصدی قیمت سوخت از ابتدای سال آینده، چه میزان قیمت کالاها و خدمات بالا می‌رود؟ بهای بلیت اتوبوس و مترو و تاکسی چقدر گران می‌شود؟ صنوف مختلف به بهانه گرانی بنزین چقدر کالاهایشان را گران می‌کنند؟ و...

طبیعی است دولتمردان باید برای کاهش این نگرانی و تشویش، اقدام شایسته و درخوری را انجام دهند و پافشاری بیجا برخواسته‌های بودجه‌های بنزین را که بهای عوارض جبران ناپذیری بر جامعه تحمیل کند.

شبکه کانون‌های تفکر ایران چند روز پیش با ارائه طرحی به دولت پیشنهاد کرد، به جای افزایش قیمت بنزین به هزار و 500 تومان که منجر به تورم و فشار به فقرا خواهد شد، قیمت بنزین را پلکانی افزایش دهد.

این شبکه، طی یادداشتی پیشنهاد داد که قیمت بنزین برای کم‌و‌بیش مصرف‌ها همان هزار تومان باقی بماند و صرفاً برای پر مصرف‌ها به دو هزار تومان افزایش یابد و بخشی از منابع این اقدام هم به توسعه حمل‌ونقل عمومی و سوخت‌های جایگزین به ویژه CNG اختصاص یابد.

در این یادداشت آمده است: دولت قصد دارد قیمت بنزین را به صورت تک‌نرخ تا هزار و 500 تومان افزایش دهد و درآمدی حدود 15 هزار میلیارد تومان کسب کند. (با این اقدام دولت تورم زیادی در بخش حمل‌ونقل ایجاد خواهد شد. ضمناً تورم روانی را در بخش‌های مختلف اقتصادی ایجاد می‌کند. این تورم موجب افزایش فشار اقتصادی بر جامعه، به خصوص دهک‌های پایین جامعه می‌گردد.

با توجه به آنچه گفته شد، بسته‌سیاستی پیشنهادی شبکه کانون‌های تفکر ایران که شامل چهار بخش است، به شرح زیر است:

1- اعمال قیمت پلکانی بنزین از طریق عرضه ماهانه 80 لیتر بنزین 1000 تومانی به هر خانوار و عرضه بنزین با قیمت

2000 تومان برای مصارف بالاتر از 80 لیتر در ماه.

همچنین می‌توان صرفاً در سال آینده، موقتاً به تاکسی‌ها و وانت‌های بنزینی سهمیه بیشتری اختصاص داد تا از افزایش کرایه تاکسی و حمل بار جلوگیری شود. اما در سال‌های آینده با توسعه CNG، ضرورتی به تخصیص این سهمیه نیست.

2- تخصیص بخشی از منابع آزادسازی قیمت بنزین به حمل‌ونقل عمومی و توسعه سوخت‌های جایگزین در همان استان از طریق توسعه ناوگان مترو، اتوبوس و انواع ون در کلان‌شهرها و بهبود زیرساخت‌های جاده‌ای شهری و روستایی در سایر مناطق کشور، تسهیل احداث جایگاه‌های CNG به ویژه در کلان‌شهرها با افزایش کارمزد جایگاه‌های سوخت متناسب با قیمت زمین، توسعه جایگاه‌های اختصاصی CNG برای تاکسی‌ها و وانت‌ها و بارها در کلان‌شهرها، تسهیل فرایندهای دوگانه‌سوز کردن خودروها، تعویض مخازن فرسوده و رفع مشکلات فنی خودروهای دوگانه‌سوز، عدم افزایش قیمت سوخت‌های جایگزین.

3 - استفاده حداکثری از ظرفیت کارت هوشمند سوخت برای کاهش یا حذف سهمیه خودروهای فاقد معاینه فنی از طریق اطلاعات خودروهای دارای معاینه فنی در سیستم کارت سوخت ذخیره گردد و خودروهای فاقد معاینه فنی، بنزین را با نرخ آزاد دو هزار تومان خریداری کنند.